

ที่ ขย ๑๓๑๘.๑.๐๗/๒๕๕

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โนนสำราญ
ตำบลบ้านไร่ อำเภอสทิงพระ
จังหวัดชัยภูมิ ๓๖๒๓๐

๒ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความร่วมมือควบคุมโรคมือเท้าปาก

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.แนวทางการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคมือเท้าปากสำหรับศูนย์เด็กเล็ก จำนวน ๑ แผ่น

เนื่องจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนสำราญ ได้พบเด็กป่วยด้วยโรคมือเท้าปากในพื้นที่
รับผิดชอบจำนวน ๕ ราย ใน ๓ หมู่บ้าน คือบ้านหนองใหญ่ บ้านโคกกระเบื้องไทร และบ้านเทพนา ซึ่ง
เป็นเด็กในศูนย์เด็กเล็กบ้านหนองใหญ่จำนวน ๕ ราย ซึ่งเกิดโรคตั้งแต่สัปดาห์ที่ ๕ ของเดือนกรกฎาคม
๒๕๖๕ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนสำราญจึงขอความร่วมมืออย่างท่าน ในการป้องกันควบคุมโรค
ตามแนวทางตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วยกับหนังสือฉบับนี้ และควรปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อควบคุมโรคตาม
แนวทาง เป็นระยะเวลา ๗ วัน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนสำราญหวังว่าคงได้รับความร่วมมือจาก
ท่านเช่นเคยด้วยดีเสมอมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

เรียน นายคอบต.บ้านไร่
เพื่อโปรดทราบ
แจ้ง.....
.....
เห็นควรพิจารณาดำเนินการต่อไป
.....
(นางสาววชิรดา จังโกฏี)
เจ้าพนักงานธุรการ ชำนาญงาน
โทร.๐๔๔-๐๕๖๑๔๐
๐๘๙-๘๙๒๗๗๖๙

ขอแสดงความนับถือ
(นายมงคล แสงทอง)

จ.อ.
(นายวุฒิ พึ่งกุล)
หัวหน้าสำนักปลัด
(นายมงคล แสงทอง) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนสำราญ
รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนสำราญ

โปรดส่งการ
นายมนตรี สิริวานิชย์
นายมนตรี สิริวานิชย์

นายมนตรี สิริวานิชย์
นายมนตรี สิริวานิชย์

เกิดจากการติดเชื้อไวรัสที่ชื่อว่า Enterovirus ซึ่งมีหลายสายพันธุ์ และสายพันธุ์ที่ทำให้เกิดโรคที่พบบ่อยได้แก่ Coxsackievirus group A,B และ Enterovirus 71 และส่วนใหญ่มักพบได้บ่อยในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี

แผลพุพองที่ฝ่ามือจาก Hand-Foot-Mouth Disease

แผลพุพองที่บริเวณฝ่าจาก Hand-Foot-Mouth Disease ในผู้ป่วยอีกรายหนึ่ง

แผลพุพองในปากจาก Hand-Foot-Mouth Disease

การติดต่อ เชื้อไวรัสจะเข้าสู่ร่างกายทางปากโดยตรง โดยเชื้อจะติดมากับมือ ภาชนะที่ใช้ร่วมกัน เช่น ช้อน แก้วน้ำ หรือของเล่น ที่ปนเปื้อนนม น้ำลาย น้ำจากตุ่มพอง แผลในปาก หรืออุจจาระของผู้ป่วย

ระยะฟักตัวของโรค มักมีอาการป่วยภายใน 3-5 วันหลังได้รับเชื้อ

อาการ แบ่งเป็น

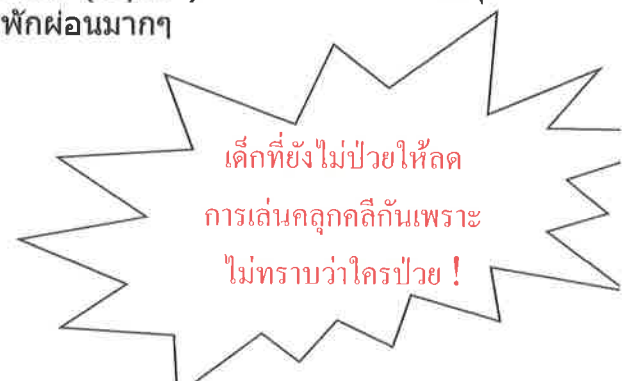
อาการไม่รุนแรง มีไข้ต่ำๆ อ่อนเพลีย มีตุ่มแดงที่ลิ้นทำให้มีอาการเจ็บปาก กลืนน้ำลายไม่ได้และไม่อยากรับประทานอาหาร บพบตุ่มหรือผื่นนูนแดงที่ฝ่ามือ ฝ่าเท้า และอาจพบที่ก้น อาการจะทุเลาและหายเป็นปกติภายใน 7-10 วัน

การรักษา ไม่มีการรักษาเฉพาะ โดยมากรักษาตามอาการ

- ถ้ามีไข้ให้ยา พาราเซตามอล เพื่อลดไข้ ห้ามให้ แอสไพริน(aspirin) เช่น ยาห้ามใจ ยาไวคล
- ให้รับประทานอาหารอ่อนๆ ดื่มน้ำ น้ำผลไม้ และนอนพักผ่อนมากๆ
- เช็ดตัวลดไข้เป็นระยะๆ

อาการรุนแรง ควรพาไปพบแพทย์ทันที

- มีไข้สูงเกินยาลดไข้แล้วไม่ลด
- ซึมไม่กินอาหารหรือน้ำ และมีอาการอาเจียนบ่อย
- หอบ แขนขาอ่อนแรง ชัก

การวินิจฉัย โดยการตรวจร่างกายพบผื่นบริเวณดังกล่าว

โรคแทรกซ้อน ผู้ป่วยส่วนใหญ่เกิดจากเชื้อ coxsackievirus A16 ซึ่งหายเองใน 1 สัปดาห์ แต่หากเกิดจากเชื้อ enterovirus 71 โรคจะเป็นรุนแรงและเกิดโรคแทรกซ้อน

- อาจเกิดชักเนื่องจากไข้สูง ต้องเช็ดตัวเวลามีไข้และรับประทานยาลดไข้
- อาจเกิดเยื่อหุ้มสมองและสมองอักเสบได้

การป้องกัน

- 1.ไม่ควรนำเด็กเล็กไปในที่ชุมชน ที่สาธารณะที่มีคนอยู่มาก เช่น ห้างสรรพสินค้า ตลาด ตลาดนัด ควรอยู่ในที่ที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก
- 2.หลีกเลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยและระมัดระวังการไอจามรดกัน
- 3.ล้างมือให้สะอาดด้วยสบู่ก่อนและหลังเตรียมอาหาร รับประทานอาหาร และภายหลังการขับถ่าย
- 4.หลีกเลี่ยงการใช้สิ่งของร่วมกับผู้อื่น เช่น การใช้แก้วน้ำหรือหลอดดูดน้ำร่วมกัน ควรใช้ช้อนกลาง
- 5.ทำความสะอาดสถานที่ต่างๆที่เด็กป่วยสัมผัส ด้วยสบู่ หรือก่อน แล้วตามด้วยน้ำยาฟอกผ้าขาว ทิ้งไว้ 10 นาทีแล้วล้างเช็ดด้วยน้ำสะอาด ส่วนของเล่นให้ทำความสะอาดแล้วนำไปผึ่งแดด
- 6.สถานศึกษาถ้ามีเด็กป่วยจำนวนมากกว่า 2 คนขึ้นไป ควรพิจารณาปิดห้องเรียนหรือปิดโรงเรียน เป็นการชั่วคราว 5-7 วัน และทำความสะอาดพื้นที่สัมผัสผู้ป่วยด้วยสบู่ หรือผงซักฟอกก่อน แล้วตามด้วยน้ำยาฟอกผ้าขาว ทิ้งไว้ 10 นาทีแล้วล้างเช็ดด้วยน้ำสะอาด ส่วนของเล่นให้ทำความสะอาดแล้วนำไปผึ่งแดด

7.หยุดใช้เครื่องปรับอากาศ และเปิดม่านให้แสงแดดส่องทั่วถึง

8.ควรแยกห้องนอนสำหรับผู้ป่วย เพื่อป้องกันการติดต่อ ระวังสิ่งขับถ่ายของผู้ป่วย ทำลายเชื้อในนม น้ำลาย อุจจาระ ของผู้ป่วยอย่างรวดเร็วปลอดภัย ล้างทำความสะอาด หรือทำลายสิ่งของปนเปื้อนหลังสัมผัสสิ่งของปนเปื้อนหรือสิ่งขับถ่าย

แนวทางเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมการระบาดของโรคมือ เท้า ปาก
สำหรับศูนย์เด็กเล็ก สถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานศึกษา

กรมควบคุมโรค
๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗

การเฝ้าระวังโรค

๑. ในจังหวัดที่ยังไม่มีการระบาด

ให้ครูทำการคัดกรองเด็กทุกเช้า โดยดูแผลในปากและผื่นหรือตุ่มน้ำที่ฝ่ามือ เมื่อพบความผิดปกติให้พบแพทย์เพื่อการวินิจฉัย หากพบว่าเป็นโรคมือ เท้า ปากให้เด็กหยุดเรียน ๑ สัปดาห์ร่วมกับดำเนินมาตรการอื่นๆตามแนวทางการดำเนินงานควบคุมและป้องกันการระบาดของโรคมือ เท้า ปากในโรงเรียนและศูนย์เด็กเล็ก

๒. ในจังหวัดที่มีการระบาด หรือโดยเฉพาะอำเภอที่รับผิดชอบ

ให้ครูทำการคัดกรองเด็กทุกเช้า

- หากพบแผลในปาก (เด็กมักจะบ่นว่าเจ็บปาก กินไม่ได้) ควรขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้เด็กหยุดเรียน ๑ สัปดาห์ เนื่องจากผู้ป่วยบางรายอาจมีเพียงอาการแผลในปากเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีผื่นตามมือ หรือเท้าก็ได้และสามารถแพร่เชื้อไปสู่เด็กคนอื่นๆและในสิ่งแวดล้อมได้
- ควรประสานกับผู้ปกครองตั้งแต่เริ่มทราบข่าวว่ามีการระบาดในจังหวัดหรือพื้นที่ใกล้เคียงให้ผู้ปกครองช่วยทำการเฝ้าระวังการป่วยในเด็ก และแจ้งโรงเรียนเมื่อเด็กมีอาการแผลในปาก โดยเฉพาะในรายที่มีไข้สูงต้องรีบนำไปพบแพทย์ (โดยอาจจะยังไม่มีแผลในปาก) เนื่องจากเด็กกลุ่มที่จะมีอาการรุนแรงมักมีอาการไข้สูงร่วมด้วย โดยที่เด็กอาจจะมีหรือไม่มีแผลในปากก็ได้

การดำเนินงานควบคุมและป้องกันการระบาดของโรคมือ เท้า ปากในโรงเรียนและศูนย์เด็กเล็ก

๑. ก่อนเปิดภาคเรียน

- ๑.๑ ทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ในห้องเรียน ห้องครัว ภาชนะใส่อาหาร รวมทั้งห้องน้ำ ห้องส้วม อาคารสถานที่ต่างๆ
- ๑.๒ จัดเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ของเด็ก แยกเป็นรายบุคคล ไม่ให้ใช้ปะปนกัน เช่น ผ้าเช็ดหน้า แก้วน้ำ ช้อนอาหาร เป็นต้น รวมทั้งพยายามจัดหาอุปกรณ์ให้นักเรียนได้ล้างมือด้วยน้ำและสบู่ ก่อนรับประทานอาหารและหลังจากเข้าห้องส้วม
- ๑.๓ แนะนำครู เรื่องโรคมือ เท้า ปาก และอนามัยส่วนบุคคล และเตรียมการกรณีเกิดการระบาดในโรงเรียน

๒. ช่วงเปิดภาคเรียน

๒.๑ เผยแพร่ ให้คำแนะนำ ความรู้เรื่องโรคมือ เท้า ปากแก่ผู้ปกครอง และนักเรียน รวมทั้งให้ผู้ปกครอง ช่วยสังเกตอาการเด็กตั้งแต่เนิ่นๆ

๒.๒ ควบคุมแลกรักษาสุขลักษณะของสถานที่ อุปกรณ์เครื่องใช้ให้สะอาด ดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม มีการ ทำลายเชื้อในอุจจาระ และการกำจัดสิ่งปฏิกูลอย่างถูกต้อง

๒.๓ ผู้ดูแลเด็กต้องรักษาสุขอนามัยส่วนบุคคลที่ดี หมั่นล้างมือบ่อย ๆ และตัดเล็บให้สั้น ล้างมือให้สะอาด ทุกครั้ง ก่อนการปรุงอาหาร ภายหลังการขับถ่าย หรือสัมผัสน้ำมูก น้ำลาย หรืออุจจาระเด็ก

๒.๔ เฝ้าระวังโดยตรวจเด็กก่อนเข้าห้องเรียน ถ้ามีอาการป่วย มีไข้ หรือมีผื่นตามฝ่ามือ ฝ่าเท้า ให้แยก เด็กป่วยอยู่ห้องพยาบาล ติดต่อให้ผู้ปกครองพาลูกกลับบ้านและไปพบแพทย์ โดยทั่วไปอาการโรคมือ เท้า ปาก จะไม่รุนแรงและสามารถหายเป็นปกติได้ภายใน ๗-๑๐ วัน แต่หากเด็กมีอาการแทรกซ้อน เช่น ไข้สูง ซึม อาเจียน หอบ ต้องรีบนำเด็กกลับไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลทันที ในกรณีที่ เป็นพื้นที่ที่มีการระบาด หากพบตุ่มในปาก โดยยังไม่มียาอาการอื่น ให้เด็กหยุดเรียนอยู่บ้านได้เลย

๒.๕ กรณีมีเด็กป่วย

- ให้แจ้งรายงานโรคเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และขอรับคำแนะนำในการควบคุมโรค เพิ่มความถี่การทำ ความสะอาดสิ่งของของเด็กจำเป็นต้องเป็นประจำ เช่น ของเล่น พื้นห้อง ต้องทำความสะอาดด้วยน้ำยา อย่างน้อยวันละครั้ง (ไม่ใช่แค่กวาดด้วยไม้กวาดหรือใช้ผ้าเช็ด) สำหรับโรงเรียนที่มีของเล่นจำนวนมาก ไม่สามารถทำความสะอาดของเล่นอย่างทั่วถึงได้ทุกวัน ขอให้ลดจำนวนของเล่นสำหรับเด็กในแต่ละ ห้องให้เหลือเฉพาะชิ้นที่ใช้บ่อยๆ และถ้าเป็นตุ๊กตาผ้า (ซึ่งไม่สามารถล้างได้โดยง่าย) อาจงดไม่ให้เด็ก เล่นในช่วงที่มีการระบาด รวมทั้งเปิดประตูหน้าต่าง ให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก แสงแดดส่องถึง และ ดูแลให้สระว่ายน้ำมีระดับคลอรีนที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานคือ ๑ มิลลิกรัมต่อลิตร หรือ ๑ ppm (part per million)
- ให้เด็กและครูที่ดูแลมีการล้างมือมากขึ้น โดยเฉพาะการล้างมือหลังเข้าห้องน้ำและก่อนรับประทานอาหาร ควรล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้ง และไม่ควรให้สบู่อยู่ในสภาพแฉะเพราะเป็นการทำให้เชื้อติดอยู่ใน ก้อนสบู่และแพร่กระจายไปสู่คนอื่นๆได้มากขึ้น
- ลดการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างเด็กแต่ละห้อง เท่าที่จะเป็นไปได้
- แยกของใช้ส่วนตัวของเด็ก เช่น แก้วน้ำ แปรงสีฟัน ช้อน และผ้าเช็ดมือ
- แจ้งรายชื่อ และที่อยู่เด็กที่เข้าข่ายเฝ้าระวังโรคมือ เท้า ปาก ให้แก่ผู้บริหารของโรงเรียนและหน่วยงาน สาธารณสุขทุกวันทีพบผู้ป่วยรายใหม่ที่เข้าข่ายการเฝ้าระวัง เพื่อให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ดำเนินการ ประสานงานเพื่อให้สุขศึกษาแก่ชุมชน ในการลดการเล่นคลุกคลีในเด็ก (เน้นเนื้อหาให้เด็กที่ไม่ป่วยไม่ ไปเล่นคลุกคลีกับเด็กบ้านอื่นๆเพราะไม่รู้ว่ามีใครบ้างที่ป่วย) จนกว่าพื้นระยะการระบาดในชุมชนนั้นๆ

๒.๖ หากมีเด็กป่วยจำนวนมาก ควรพิจารณาปิดห้องเรียนที่มีเด็กป่วย หรือปิดโรงเรียนระดับชั้นเด็กเล็ก

๓. พฤติกรรมอนามัยที่ดี ช่วยในการป้องกันโรคติดต่อ รวมถึงโรคมือ เท้า ปาก ได้แก่

๓.๑ ไม่ควรนำเด็กเล็กไปในที่ชุมชนสาธารณะที่มีคนอยู่เป็นจำนวนมาก ๆ เช่น สนามเด็กเล่น ห้างสรรพสินค้า ตลาดนัด และสระว่ายน้ำ ควรอยู่ในที่ที่มีการระบายถ่ายเทอากาศได้ดี

คำแนะนำการป้องกันควบคุมโรคมือ เท้า ปาก

สำหรับผู้ปกครอง

- พ่อแม่ผู้ปกครอง ควรแนะนำสุขอนามัยส่วนบุคคลแก่บุตรหลาน และผู้ดูแลเด็ก โดยเฉพาะ การล้างมือให้สะอาดทุกครั้งก่อนการเตรียมอาหารหรือก่อนรับประทานอาหารและหลังขับถ่าย
- การรักษาสุขอนามัยในการรับประทานอาหาร เช่น การใช้ช้อนกลาง หลีกเลี่ยงการใช้แก้วน้ำร่วมกัน
- ควรให้เด็กอยู่ในที่ที่มีการระบายอากาศที่ดี ไม่พาเด็กเล็กไปในที่แออัด
- หากบุตรหลานมีอาการป่วยที่สงสัยโรคมือ เท้า ปาก ให้พาไปพบแพทย์

สำหรับโรงเรียนอนุบาลและศูนย์เด็กเล็ก

- ผู้ประกอบการในสถานเลี้ยงเด็กควรดูแลให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานด้านสุขลักษณะของสถานที่ อย่างสม่ำเสมอ เช่น ในห้องเรียน ห้องครัว ภาชนะใส่อาหาร รวมทั้งห้องน้ำ ห้องส้วม อาคารสถานที่ เครื่องเล่น หรืออุปกรณ์การเรียนการสอนต่างๆด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคเป็นประจำ รวมทั้งการกำจัด อุจจาระให้ถูกต้องและล้างมือบ่อยๆ
- โรงเรียนอนุบาล และศูนย์เด็กเล็ก ควรเพิ่มเติมความรู้เรื่องโรคและการป้องกันตนเอง เช่น ไม่คลุกคลี ใกล้ชิดกับเด็กป่วย การล้างมือและการรักษาสุขอนามัยส่วนบุคคล และจำเป็นต้องจัดเตรียมสิ่งของ เครื่องใช้ของเด็ก แยกเป็นรายบุคคล ไม่ให้ใช้ปะปนกัน เช่น ผ้าเช็ดหน้า แก้วน้ำ ช้อนอาหาร
- จัดหาอุปกรณ์ให้นักเรียนได้ล้างมือด้วยน้ำและสบู่ก่อนรับประทานอาหารและหลังจากเข้าห้องส้วม
- หากพบผู้ป่วยในห้องเรียนเดียวกันมากกว่า ๒ คน อาจพิจารณาปิดโรงเรียนหรือสถานศึกษาชั่วคราว เป็นเวลา ๕ วัน เพื่อทำความสะอาดและลดโอกาสการแพร่กระจายของโรค และสิ่งสำคัญที่โรงเรียน อนุบาลและศูนย์เด็กเล็กควรให้ความสำคัญ คือ การแนะนำครู เรื่อง โรค มือ เท้า ปาก และอนามัย ส่วน บุคคล และเตรียมการกรณีเกิดการระบาดในโรงเรียน

สำหรับครูและพี่เลี้ยงเด็ก

- เผยแพร่ ให้คำแนะนำ ความรู้เรื่องโรคมือ เท้า ปากแก่ผู้ปกครอง และนักเรียน
- ผู้ดูแลเด็กต้องรักษาสุขอนามัยส่วนบุคคลที่ดีหมั่นล้างมือบ่อย ๆ และตัดเล็บให้สั้น ล้างมือให้สะอาดทุกครั้งก่อนการปรุงอาหาร ภายหลังการขับถ่าย หรือสัมผัสผ้าอ้อม น้ำลาย หรืออุจจาระเด็ก
- เผื่อระวังโดยตรวจเด็กก่อนเข้าห้องเรียนหากพบเด็กมีอาการป่วยซึ่งสงสัยเป็นโรคมือ เท้า ปาก ควรรีบ พาไปพบแพทย์ทันที และแยกเด็กอื่นไม่ให้คลุกคลีใกล้ชิดกับเด็กป่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีการระบาด หากเด็กมีตุ่มในปาก โดยที่ยังไม่มีอาการอื่น ให้หยุดเรียนให้เด็กที่ป่วยขับถ่ายอุจจาระลงใน ที่รองรับแล้วนำไปกำจัดให้ถูกสุขลักษณะในส้วม
- หากเด็กมีอาการป่วยรุนแรงขึ้น เช่น ไม่ยอมทานอาหาร ไม่ยอมดื่มน้ำต้องรีบพาไปรับการรักษาที่ โรงพยาบาลทันทีแล้วแจ้งรายงานโรคเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและขอรับคำแนะนำในการควบคุมโรค รวมทั้งแจ้งรายชื่อ และที่อยู่เด็กที่เข้าข่ายเผื่อระวังโรคมือ เท้า ปาก ให้แก่ผู้บริหารของโรงเรียนและ หน่วยงานสาธารณสุขทุกวันที่พบผู้ป่วยรายใหม่ที่เข้าข่ายการเผื่อระวัง เพื่อให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ ดำเนินการประสานงานเพื่อให้สุขศึกษาแก่ชุมชนในการลดการเล่น คลุกคลีในเด็ก (เน้นเนื้อหาให้เด็กที่